

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Духаніна Н. М.

*к. пед. наук, доц. кафедри англійської мови
гуманітарного спрямування №3,
НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського»*

Лесик Г. В.,

*к. пед. наук, с.н.с., доцент кафедри
філологічних та природничих дисциплін НАУ*

Одним із шляхів модернізації освітньої діяльності ЗВО постає створення та підтримка інформаційно-освітнього середовища, що забезпечує відкритість, варіативність, індивідуалізацію та інтенсифікацію навчання, створює необхідні умови для якісної професійної підготовки та конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Головними критеріями такого середовища К. Данилишина визначає: наявність системи засобів спілкування; наявність системи засобів самостійної роботи з інформацією; наявність інтенсивного спілкування між учасниками навчального процесу [1, с. 64]. Тобто, це сукупність умов, що сприяють виникненню та розвитку процесів інформаційно-навчальної взаємодії між студентами та викладачами у навчальному процесі. Зауважимо, що використання сучасних технологій навчання уможливають істотне зменшення навчального навантаження й сприяють інтенсифікації освітнього процесу, дозволяють ширше використовувати індивідуальні творчі можливості здобувачів освіти, сприяють вибудовуванню навчально-дослідницьких траєкторій та підвищують результативність різних видів робіт.

Побудова інформаційно-освітнього середовища передбачає: широке використання інформаційних технологій, ресурсів і мереж; оперативне оновлення інформації, що супроводжує навчальний процес; зміну форм та методів навчання забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії студентів;

створення умов для самостійного здобування знань та їх якісного засвоєння; забезпечення автоматизації оцінювання результатів навчання; можливість швидкого зворотного зв'язку між учасниками навчального процесу; формування інформаційної компетентності як обов'язкової складової професійної підготовки фахівця.

Існують різні модифікації освітніх середовищ на основі використання комп'ютерних і мережевих технологій для підтримки процесу навчання. Серед них: середовище дистанційного навчання, віртуальне навчальне середовище, мережеве освітнє середовище, хмаро-орієнтоване навчальне середовище, технологія змішаного навчання тощо.

Інформаційно-освітнє середовище поєднує широкий вибір навчального програмного забезпечення та мережних технологій, включаючи електронну пошту, форуми, чати, відеоконференції, вебінари, аудіо та відео записи, уривки з радіо та телепроектів, тематичні слайд-шоу, використання мережевих дидактичних матеріалів (матеріали персональних та мережевих блогів спільнот). Створення єдиного освітнього середовища передовсім передбачає комунікацію учасників навчального процесу, яку можемо забезпечити через спільні відкриті чати, інформаційні дошки, реферативні повідомлення, застосування скріншотів та плакатів, інфографіки тощо. Головною перевагою інформаційно-освітнього середовища є поєднання формалізованого навчального матеріалу та новітнього знання; незалежність від форми навчання, місця і часу засвоєння матеріалу.

Невід'ємним компонентом інформаційно-освітнього середовища є електронні навчально-методичні комплекси, які сприяють індивідуалізації процесу навчання, забезпечують інтерактивний зв'язок з навчальним матеріалом, сприяють модернізації освіти, змінюють змістове наповнення освітнього простору, уможливають забезпечення рівного доступу учасників навчально процесу, незалежно від місця їх проживання та форми навчання до якісних навчальних та методичних матеріалів.

Сучасне інформаційно-освітнє середовище дає можливість ефективно здійснювати наступні види діяльності: планування та організацію освітнього процесу; інформаційну підтримку студентів; взаємодію учасників освітнього процесу, у тому числі дистанційно за допомогою мережі Інтернет; проводити моніторинг результатів навчання та розвитку студентів.

Індикаторами розвитку освітнього-навчального середовища ЗВО є: якість і доступність сервісів, адаптивність, інтеграція, повномасштабна інтерактивність ІКТ засобів навчання, мобільність; вільний мережний доступ; уніфікація інфраструктури середовища; безпека використання [3] та безкоштовність сервісів, можливість безперешкодного їх використання з різними видами програмного забезпечення (iOS, Android, Windows Mobile).

Створення безпечного й психологічно комфортного інформаційно-освітнього середовища є одним із основних завдань інформатизації освіти. Таким чином, важливим є проведення постійного моніторингу психологічної комфортності та безпеки освітнього середовища, який дозволить виявити ризики, несприятливі впливи інформаційно-освітнього середовища на учасників освітнього простору та проконтролювати якість психологічних умов в яких відбувається навчальний процес. Сучасні науковці [2, с. 98] зауважують, що «психологічно безпечним освітнім середовищем можна вважати середовище в якому більшість учасників мають позитивне ставлення до нього, відзначається високий рівень задоволеності характеристиками освітнього середовища і захищеність від психологічного насильства в міжособистісній взаємодії». Забезпечення психологічної безпеки освітнього середовища є однією із функцій викладача, який повинен уміти аналізувати та прогнозувати ризики інформаційно-освітнього середовища, планувати заходи щодо їх попередження та усунення, володіти технологіями й методами формування психологічно комфортного і безпечного інформаційно-освітнього середовища.

Отже, одним із завдань сучасної освіти є створення такого освітнього середовища, яке б виступало ефективним засобом професійного та інтелектуального розвитку особистості та відповідало вимогам інформатизації

освіти, забезпечувало реалізацію освітніх програм і сприяло формуванню функціональної грамотності та компетентностей. Побудова і підтримка інформаційного освітнього середовища ЗВО будуть ефективними за умови формування психологічної готовності педагогічних працівників до діяльності, що здійснюється в умовах середовища; формування в учасників освітнього процесу відповідних знань, умінь і навичок використання ІКТ; цілеспрямована підготовка викладачів до проектування психологічно комфортного і безпечного інформаційно-освітнього середовища; виявлення та застосування ефективних методик використання комп'ютерно-орієнтованих технологій у навчальному процесі.

Список використаних джерел:

1. Данилишина К. О. Структура інформаційного освітнього середовища та використання його у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. № 7. С. 63-76.

Режим доступу:

<https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/227/pdf> (дата звернення: 22.04.2021).

2. Корытова Г. С., Закотнова Е. Ю. Психологическая безопасность и защищенность образовательной среды: факторы риска, угрозы и условия. *Вестн. Томского гос. пед. ун-та (TSPU Bulletin)*. 2015. Вып. 9 (162). С. 96-102.

3. Пата О. І. Формування хмарно орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу. *Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 15 березня 2019 р. Суми: НВВ КЗ СОШПО, 2019. С.70-76*